

Sygn. akt I PSK 123/21

POSTANOWIENIE

Dnia 30 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa Politechniki (...) w C.

przeciwko M.S.

o odszkodowanie z tytułu nieuzasadnionego rozwiązania umowy o pracę przez
pracownika bez wypowiedzenia, o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 30 września 2021 r.,

skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w C.

z dnia 18 czerwca 2020 r., sygn. akt IV Pa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**2) zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2025 (dwa
tysiące dwadzieścia pięć) złotych tytułem kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 18 czerwca 2020 r., wydanym na skutek apelacji wniesionej przez obie strony postępowania, to jest powódkę Politechnikę (...) w C. i pozwanego M.S., od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w C. z dnia 18 listopada 2016 r. oddalił apelację powódki co do punktu 2 w części dotyczącej roszczenia o zasądzenie na rzecz powódki od pozwanego kwot: 7171,71 zł z odsetkami za czas opóźnienia od dnia 31 grudnia 2015 r., 9234,80 zł z odsetkami

za czas opóźnienia od dnia 31 grudnia 2015 r. i 9234,80 zł z odsetkami za czas opóźnienia od dnia 6 lutego 2016 r. (pkt 1); oddalił apelację pozwanego co do punktu 3 i 4 wyroku Sądu Rejonowego z dnia 18 listopada 2016 r. w odniesieniu do kosztów zastępstwa procesowego i kosztów sądowych (pkt 2); zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu przed Sądem drugiej instancji i koszty zastępstwa procesowego przed Sądem Najwyższym (pkt 3) oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1.286 zł tytułem zwrotu opłaty uiszczonej od skargi kasacyjnej (pkt 4).

Powód M.S. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 18 czerwca 2020 r., zaskarżając ten wyrok w części, to jest co do punktów 2, 3 i 4 i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest art. 61¹ k.p., art. 61² § 1 k.p. i art. 55 § 1¹ k.p., a także naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 378 § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia oraz na występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne, budzące wątpliwości, które nie zostały przez Sąd drugiej instancji rozpoznane ani wyjaśnione.

Zdaniem skarżącego, wymaga wyjaśnienia:

a. czy zawsze zasadą jest, że jeżeli prawo pracy wymaga istnienia przyczyny do rozwiązania stosunku pracy, to strona rozwiązująca ten stosunek musi udowodnić, że przyczyna podana przez nią w piśmie rozwiązującym uzasadniała rozwiązanie? Czy oznacza to, że pracownik zawsze powinien udowodnić, iż zasadnie rozwiązał umowę na podstawie przyczyny, określonej w art. 55 § 1¹ k.p., (wskazanej i tak w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy)? Rodzi to kolejne pytanie, czy zawsze na pozwanym spoczywa ciężar wykazania w procesie, że rozwiązanie umowy o pracę w trybie art. 55 § 1¹ k.p. było uzasadnione, to jest, że pracodawca naruszył w sposób ciężki podstawowe obowiązki pracodawcy? Zdaniem skarżącego, co zostało także podniesione w apelacji, nie zawsze tak będzie, co ma wpływ na rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie;

b. czy, jeżeli zauważyć, że powódka od początku w pełni świadomie dokonała wypłacania skarżącemu świadczenia pieniężnego z tytułu rozwiązania przez niego umowy o pracę w trybie art. 55 § 1¹ k.p. (zgodnie z poglądem Sądu

Najwyższego), to być może sama uznała, iż odszkodowanie się należy (tak można rozumieć zwrot zawarty w tytule przelewu „z tyt. art. 55 paragraf 1¹ k.p. Zastrzega się skutki prawne”? Czy zatem - mimo poglądu prawnego Sądu Najwyższego - nie zachodzi sprzeczność po wydaniu zaskarżanego wyroku, tj. utrzymania w mocy wyroku VII P (...) oraz uznania, że świadczenie pieniężne dokonane są należne skarżącemu na podstawie 55 § 1 k.p. (gdyż oba zdarzenia są literalnie sprzeczne ze sobą)? Z punktu widzenia skarżącego, zachodzi wobec powyższego dysonans między poglądem Sądu Najwyższego (interpretowanym pod kątem dotychczasowych spraw pomiędzy stronami) a wyrokiem Sądu drugiej instancji - zasądzanie tak naprawdę dwóch tożsamyh rodzajowo świadczeń na rzecz każdej ze stron (różnych, ale wynikających z tego samego zdarzenia - rozwiązania przez pracownika umowy o pracę bez wypowiedzenia).

c. czy - gdyby przyjąć słuszność założenia z punktu b - nie należało za pierwszym razem (podczas rozpoznawania skargi kasacyjnej) uchylić także wyrok pierwszej instancji i w całości sprawę rozpoznać na rozprawie i wydać po przeprowadzeniu rozprawy orzeczenie merytoryczne niebudzące wątpliwości interpretacyjnych? Jeżeli tak, to skarżący jak najbardziej posiada interes prawny w ostatecznym uregulowaniu stanu prawnego między stronami.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście,

biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wstępnie Sąd Najwyższy zauważa, że skarżący w swoim wniosku powołuje się na dwie z wymienionych wyżej przesłanek przedsądu, to jest na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej oraz na występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne. Lektura uzasadnienia wniosku wyraźnie wskazuje jednak, że deklaracji skarżącego dotyczącej oczywistej zasadności jego skargi nie towarzyszy jakakolwiek argumentacja, która potwierdzałaby występowanie tej przesłanki przedsądu. W szczególności wniosek nie zawiera bowiem w tym zakresie jakiegokolwiek wyводу o charakterze jurydycznym, który potwierdzałby widoczne *prima facie*, a więc kwalifikowane naruszenie zaskarżonym wyrokiem przepisów prawa materialnego lub procesowego. Ta część wniosku nie może więc przekonać o potrzebie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Co do sugerowanych przez skarżącego istotnych zagadnień prawnych wypada z kolei przypomnieć, że w przypadku powoływania się na tę przesłankę przedsądu w uzasadnieniu wniosku powinno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, oznacza to w praktyce, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października

2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Zdaniem Sądu Najwyższego, sformułowane przez skarżącego pytania, nazwane przez niego istotnymi zagadnieniami prawnymi, nie spełniają tak określonych kryteriów przede wszystkim z tej przyczyny, że niniejsza sprawa była już przedmiotem rozpoznania Sądu Najwyższego, który wyrokiem z dnia 2 kwietnia 2019 r., I PK 11/18 uchylił wprawdzie poprzedni wyrok Sądu Okręgowego w C. z dnia 31 sierpnia 2017 r., ale jedynie w punkcie I, podpunkcie 1 i 2 oraz w punktach II i III, w części dotyczącej zasądzenia zwrotu świadczeń wypłaconych skarżącemu na podstawie art. 55 § 1¹ k.p. i orzeczenia o kosztach postępowania i w tym zakresie sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w C. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania za I i II instancję oraz za postępowanie kasacyjne (pkt 1), natomiast oddalił dalej idącą skargę kasacyjną (pkt 2). Oznacza to, że powołany wyrok Sądu Okręgowego z dnia 31 sierpnia 2017 r. na skutek rozpoznawanej wówczas skargi kasacyjnej został uchylony wyłącznie w części zasądzającej od skarżącego na rzecz powódki kwoty: 7.171,71 zł, 9.234,80 zł i 9.234,80 zł wraz z odsetkami oraz kwoty: 5.850 zł, 2.025 zł i 2659,50 zł tytułem kosztów procesu przed Sądami pierwszej i drugiej instancji. Oddalenie dalej idącej skargi kasacyjnej oznaczało z kolei, że skarga ta nie została uwzględniona w części, w której dotyczyła zasądzonej od skarżącego na rzecz powódki kwoty 31.500 zł tytułem odszkodowania za nieuzasadnione rozwiązanie stosunku pracy przez

pracownika (w tej części wyrok Sądu Okręgowego oddalający apelację skarżącego został utrzymany w mocy). W konsekwencji takiego rozstrzygnięcia przedmiotem rozpatrzenia w toku ponownego rozpoznania sprawy zakończonego obecnie zaskarżonym wyrokiem było zatem jedynie roszczenie powódki o zwrot bezpodstawnie wypłaconych skarżącemu wyżej wymienionych trzech kwot wynagrodzenia za pracę oraz stosowne rozliczenie kosztów procesu.

Wymaga przy tym podkreślenia, że sentencja wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2019 r., I PK 11/18 w powiązaniu z uzasadnieniem tego wyroku także była przedmiotem szczegółowej analizy Sądu drugiej instancji ponownie rozpoznającego sprawę. Sąd ten trafnie zauważył zaś, że wprawdzie Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Okręgowego z 31 sierpnia 2017 r. również w zakresie punktu II, ale tylko „w części dotyczącej zasądzenia zwrotu świadczeń wypłaconych na podstawie art. 55 § 1¹ k.p. i orzeczenia o kosztach postępowania”. Tym samym, choć punkt II wyroku Sądu Okręgowego w C. z 31 sierpnia 2017 r. faktycznie nie zawierał rozstrzygnięcia w przedmiocie wskazanym przez Sąd Najwyższy, to jednak w świetle jednoznacznej treści orzeczenia Sądu Najwyższego (oddalającego dalej idącą skargę kasacyjną) oraz jego uzasadnienia, Sąd Okręgowy słusznie nie mógł przyjąć, że rzeczywisty zakres uchylenia wyroku Sądu Okręgowego obejmował również odszkodowanie za nieuzasadnione rozwiązanie stosunku pracy przez pracownika.

Kwestia braku podstaw do rozwiązania przez skarżącego bez wypowiedzenia w dniu 5 października 2015 r. stosunku pracy łączącego go z pozwaną i w związku z tym zasadności roszczenia o zasądzenie na jej rzecz odszkodowania za nieuzasadnione rozwiązanie przez skarżącego stosunku pracy, została zatem prawomocnie przesądzona (na niekorzyść skarżącego) przez Sąd Najwyższy, za wyjątkiem części dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Tymczasem sformułowane przez skarżącego pytania, nazwane przez niego istotnymi zagadnieniami prawnymi, dotyczą w istocie właśnie kwestii związanych z oceną zasadności dokonanego przez niego rozwiązania stosunku pracy z pozwaną bez wypowiedzenia z powodu ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków wobec pracownika, choć kwestia ta jako prawomocnie przesądzona przez Sąd Najwyższy wiąże nie tylko strony i Sąd, który wydał takie orzeczenie, ale także inne

sądy (art. 365 § 1 k.p.c.) oraz korzysta z powagi rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.), co oznacza, że nie może być przedmiotem (ponownej) skargi kasacyjnej, a w związku z tym nie może też stanowić podstawy do formułowania istotnego zagadnienia prawnego. Z kolei podnoszone przez skarżącego wątpliwości związane ze wskazaniem przez pozwaną art. 55 § 1¹ k.p. jako tytułu wypłacenia na rzecz skarżącego spornego w sprawie wynagrodzenia w kwotach: 9.234,80 zł, 9.234,80 zł (kwota 7.171,71 zł, jak ocenił Sąd drugiej instancji, została wypłacona skarżącemu przed rozwiązaniem przez niego stosunku pracy i była świadczeniem należnym) nie mogą być uznane za istotne zagadnienie prawne już choćby z tej przyczyny, że zaskarżonym wyrokiem apelacja wniesiona przez powódkę od wyroku Sądu Rejonowego oddalającego powództwo w tym zakresie została przecież oddalona. Dlatego tylko na marginesie dotychczasowych rozważań Sąd Najwyższy zauważa, że powołanie się przez powódkę na art. 55 § 1¹ k.p. zostało uznane za jedną z okoliczności uzasadniających przyjęcie, że wspomniane kwoty nie stanowiły świadczeń nienależnych, uzasadniających ich zwrot na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, natomiast ich wypłata pozostawała bez wpływu na ocenę rozwiązania przez skarżącego stosunku pracy bez wypowiedzenia jako nieuzasadnionego, co potwierdził przecież Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 kwietnia 2019 r.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że skarżący nie wykazał potrzeby poddania jego skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, orzekł jak w sentencji postanowienia.

as